

Egede Instituttet 1995

1. Styret og administrasjonen

Egede Instituttets styre har fra årsmøtet 1995 bestått av Viggo Koch (leder), Arild Romarheim, Anne May Stavenes, Arne Tolo, Jan Martin Berentsen (oppnevnt av staten f.o.m. 1/1-93), Tore Laugerud (instituttleder) – og varamedlemmer Tor Olberg, Harry Vik og Karl Olav Sandnes. Det har vært holdt 5 møter og 33 saker har vært behandlet.

Instituttet har vært ledet av misjonsprest, cand. theol. Tore Laugerud, i 30 % stilling. Instituttleder har også vært redaksjonssekretær for tidsskriftet. Biblioteket har vært ledet av bibliotekar Sigrid Seim Halse i halv stilling. Arbeidet med nyreligiøsitet har vært ledet av instituttlektor Arne Tord Sveinall i 20 % stilling. Professor dr. theol. Notto R. Thelle har redigert tidsskriftet. Regnskapet har vært ført av regnskapsfirmaet Magne Kjenes A/S.

2. Aktiviteter

2.1 Biblioteket. Samarbeidet med Menighetsfakultetets bibliotek fungerer bra. Siden Egede Instituttets boklån blir registrert felles med MF's, er det ikke mulig å føre selvstendig statistikk over utlånet. Men etter innføring av automatisert utlån høsten 1994, kan man slå fast at både skrankelån, lesesalslån og fjernlån har økt.

Arbeidet med å få litteraturen overført (konvertert) fra kortkatalog til database er stadig en prioritert oppgave for biblioteket. I 1995 har først og fremst en del innen områdene misjon, økumenikk, alternativ medisin, islam og okkultisme blitt prioritert. I tillegg blir all litteratur som lånes ut, lagt inn i databasen.

Pr. april 1996 er ca. 1 530 titler tilgjengelige i databasen. Dette er 550 flere enn på samme tid i fjor. Den konverterte litteraturen blir innmeldt i Samkatalogen, en felles katalog for norske fag- og folkebibliotek, som er tilgjengelig via Uninett. Mye av litteraturen ved

Egede Instituttets bibliotek finnes ved få andre biblioteker, og etter som mer av vår litteratur blir søkbar for andre, øker fjermlånsetter-spørsele. Dette har vært merkbart i 1995.

I tillegg er det fremdeles et økende antall referansespørsmål til biblioteket, både fra studenter, forskere, institusjoner og privatpersoner. Flere kommer langveisfra og bruker gjerne en dag i biblioteket. Bibliotekaren bruker mye tid på å veilede disse. Det er nødvendig med oppslag i to forskjellige kataloger (kortkatalog og database) og biblioteket har også to forskjellige klassifikasjonssystemer. Dette gjør referansearbeidet ekstra tidkrevende for både låner og bibliotekar.

I 1995 var bibliotekets tilvekst 139 bind og den samlede bokbestanden er nå på omkring 10 350 bind. Dessverre har det heller ikke i år vært tid til å registrere eldre litteratur, gitt til instituttet som gavebøker. Biblioteket opprettet tre nye tidsskriftabonnement, og abonnerer nå på 64 tidsskrift. Alle er velkommen til å henvende seg for hjelp.

2.2 *Norsk tidsskrift for misjon* kom i 1995 med fire nummer og inneholdt faglige artikler om norsk misjon, misjonshistorie, religionsvitenskap, religionsmøtet og kontekstuell teologi/3. verdens teologi, samt rapporter, oversiktsartikler og bokanmeldelser. Nr. 3/95 var et temanummer om «Evangeliet og kulturene», med norske og internasjonale foredrag – bl.a. av kardinal Edward Cassidy og generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund, Ishmael Noko – holdt på Møster ved 1000-årsfeiringen av kristen gudstjeneste i Norge.

Overtakelsen av tidsskriftet fra Universitetsforlaget har medført en god del merarbeid. Det har allikevel styrket instituttets økonomi betraktelig, og abonnentene har fått et billigere produkt. Dette har ført til at abonnementstallet har stabilisert seg rundt 350. Tallet er imidlertid altfor lavt i forhold til tidsskriftets innhold og potensielle nedslagsfelt (norsk misjon har f.eks. 1200 misjonærer), og det blir en viktig oppgave i Egede Instituttets jubileumsår 1996 å rekruttere nye abonnenter til tidsskriftet. Opplaget er 500.

Et gledelig trekk er at etterspørsele etter tidligere nummer og årganger stadig øker. Flere misjonsorganisasjoner, og andre, har bestilt et større antall eksemplarer av bestemte nummer til styremedlemmer, i forbindelse med kurs- og seminarer for ansatte o.l. Instituttet skaffer «backnumbers» i ønsket opplag og til sterkt redusert pris ved henvendelse.

På representantskapsmøtet i 1995 ble tidsskriftets profil og innhold berørt under en åpen post om «Oppgaver og forventninger til Egede Instituttet». Representantskapet ba om at de framkomne synspunkter oversendes til daglig leder og styre. Oppfølgingen av saken har

bekreftet den aktuelle redaksjonelle linje. Samtidig har det framkommet enkelte nye ideer en vil forsøke å omsette i praksis f.o.m. 1997.

2.3 *Missiologisk forum* har i 1995 avholdt fire ordinære seminarer/-temakvelder: Dr. Dudley Woodberry, rektor ved Fuller Theological Seminary: «The Hand of God in the Glove of Current Events in the Muslim World», med respons av Michael Griffiths, rektor ved London Bible College; Ørnulf Steen: «Partnerskap og makt i misjon og kirkesamarbeid»; Dr. Mildred Larsson: «Translating the Christian Message in Diverse Cultures», og Arne Tolo: «Misjon og samfunnsendringer – sosiale aspekter ved kirkens vekst i Sidamoprovinsen, Etiopia» – presentasjon av et misjonsvitenskapelig prosjekt ved Uppsala universitet.

I tillegg har man samarbeidet med Det Teologiske Menighetsfakultetet om en serie gjesteforelesninger med Dr. Dudley Woodberry om islam-relaterte temaer, og med Den Norske Lausannekomité om et foredrag ved Dr. Bryant Myers: «The Changing Shape of World Mission».

Fremmøtet har sunket noe i 1995, og trenger å økes hvis møtene skal beholde sin kvalitet. Ansvarlig for forumets program og virksomhet er en arbeidsgruppe bestående av foruten instituttleder Tore Laugerud: Tormod Engelsen (MF), Hilde Sæbø Fjeldstad (LBM), Ola Tulluan (Fjellhaug skoler), Margunn Sandal (MKR) og Notto R. Thelle (TF). Forumet hadde ved årsskiftet ca. 70 medlemmer som mottar løpende informasjon om virksomheten. Møtene er åpne for alle.

2.4 *Missio Nordica*. Gjennom Nordisk Institutt for Misjonsforskning og Økumenisk Forskning (NIME) deltar Egede Instituttet i det internordiske forskningsprosjektet *Missio Nordica*. Prosjektet skaffer hvert år en meget fullstendig bibliografisk oversikt over bøker, artikler og upublisert materiale om misjon og tilgrensende fagområder (økumenikk, religionsvitenskap, utviklingsprosjekter, den tredje verdens teologi og kirker) som skrives i Norden eller av nordiske forfattere, og er et unikt hjelpeverktøy for alle som trenger materiale om misjonsrelaterte temaer.

Egede Instituttet er organisasjonsmessig forankringspunkt for *Missio Nordica* i Norge og ansvarlig for finansiering, salg og distribusjon av den skriftlige utgaven. En arbeidsgruppe bestående av Jan Martin Berentsen og Tormod Engelsen bistår instituttleder i dette arbeidet. Misjonshøgskolen finansierer og driver det norske dokumentalistsenteret og foretar dataregistering. Bibliografien er også tilgjengelig on-line ved Århus statsbibliotek, eller man kan abonnere på databasen.

5. utgave med oversikt over materiale publisert i 1993 ble distribuert av Egede Instituttet til abonnenter og sponsorer i mai 1995. Antall

abonnenter var 57. Avtale om kommisjonssalg er inngått med Lunde Forlag. Alle kan tegne abonnement på bibliografien ved henvendelse til Egede Instituttet.

2.5 Studie/bokprosjekter. Egede Instituttets studieprosjekt om alternativmedisinens religiøse kontekstualitet, støttet av Kirkerådet, er nå avsluttet. Resultatet er framlagt i en bok av instituttlektor Arne Tord Sveinall: *Det virker jo...*, Credo Forlag 1995.

2.6 Nyreligiositetsarbeidet har ellers i 1995 omfattet forelesninger/foredrag ved Sveinall om ulike nyreligiøse spørsmål. Bl.a. er følgende steder besøkt: Luthersk Bibel- og Menighetsseminar, Norsk Diakonihøyskole, Metodistkirkens Studiesenter og Jeløya Folkehøgskole. I tillegg har man i samarbeid med Institutt for Sjelesorg, Peter Stiftelsen og Kirkerådet arrangert det årlige kurs om kristendommen i møte med nyreligiositeten for ressurspersoner i bispedømmer og frikirker.

Høsten 1995 har Sveinall brukt til å studere sektproblematikk. Formålet har dels vært å finne teoretisk feste for sjelesorg overfor sekt-ofre/avhoppere, dels å studere og utrede arbeid med sektproblematikk på bredere basis. I prosjektet har det bl.a. inngått studiereiser i alle nordiske land. Et prosjektnotat er utarbeidet som presenterer den nordiske situasjonen og trekker opp retningslinjer for et videre arbeid med disse utfordringene.

I første omgang vil Egede Instituttet ta initiativ til å etablere en nordisk konferanse om hjelpetiltak overfor nyreligiøse ofre, og et forsøksprosjekt for individual- og gruppesamtaler på et mer intensivt nivå enn hva som til nå har vært mulig. På lengre sikt ønsker en å ta fatt i ulike studieprosjekter knyttet til problematikken.

Instituttlektor Sveinall har også i 1995 hatt ansvaret for koordinering og katalogisering av et klipparkiv for artikler om nyreligiositet fra dags- og ukepresse. Menighetsfakultetet, Peter Stiftelsen, Emmaus-prosjektet, Indremisjonsselskapets Bibelskole, Rønningen Folkehøgskole, Luthersk Bibel- og Menighetsseminar, Fjellhaug Skoler og IKO deltok i et samarbeid om dette. Arkivet er tilknyttet Egede Instituttets bibliotek, og er trolig landets beste på området. Arkivet benyttes mye til artikkel- og oppgaveskriving. Det er et mål å kunne ta det i bruk til større forskningsprosjekter.

3. Økonomi

Regnskapet for 1995 viser et overskudd på kr 30 853, som ble lagt til egenkapitalen som økte fra kr 67 435 til kr 98 287.

Inntekter

Egede Instituttet driver sin virksomhet på grunnlag av gaver fra enkeltpersoner og menigheter, tilskudd fra kirkesamfunn/misjonsorganisasjoner og støtte fra staten. Statsstøtten er i dag avgjørende for driften av instituttet (40 % av inntektene). I detalj fordeler inntektene i 1995 seg slik:

I gaver fra enkeltpersoner kom det inn kr 33 550, en økning på kr 4000 fra i fjor. Mange av de gamle trofaste vennene i støttelaget er nå i ferd med å gå bort. Det har imidlertid lyktes å skaffe en del nye givere og gavenes størrelse har økt. Bak 1995-tallet står det ca. 150 aktive givere, som fordeler sine gaver på en vår- og en høstinnsamling. Ordningen med skattefritak på gaver til instituttet har bidratt til å konsolidere denne posten.

Fra misjonsorganisasjoner/kirkesamfunn kom det kr 69 900. Det var en økning på kr 12 000 i forhold til fjoråret, men skyldes i hovedsak en ekstragave fra en enkelt organisasjon. For Egede Instituttet blir det en viktig test hvordan denne posten tilgodeses i en tid da mange må foreta nedskjæringer.

Fra menigheter og grupper kom det kr 28 167, hovedsakelig i form av kirkeofring. Det er en nedgang på ca. kr 9000 fra fjoråret, men tallet svinger sterkt da mange menigheter har offer til instituttet 3. hvert år e.l. I et lengre perspektiv er tallet stabilt. Trolig bidrar nyreligiøsitetprosjektet til at Egede Instituttet klarer å hevde seg i den stadig økende konkurransen om kirkeofringene.

Forretningsmessige inntekter kom fra nyreligiøsitetsarbeidet kr 14 500, Missiologisk Forum kr 2329 og *Norsk tidsskrift for misjon* kr 159 114 (netto kr 51 359). Tilskuddet fra staten var på kr 220 000 (en reduksjon på kr 10 000), og en hadde kr 13 184 i diverse inntekter.

Utgifter

I 1995 var personalutgiftene kr 243 616. I dette inngår lønn til leder, bibliotekar og instituttlektor i nyreligiøsitet.

Husleia var kr 33 984, og innkjøp av bøker og tidsskrifter kr 40 833. Utgifter til kontorhold og diverse beløp seg til henholdsvis kr 33 058 og 21 239. Spesielle utgifter til nyreligiøsitetsarbeidet beløp seg til kr 2906, og revisjons- og regnskapshonorar 26 500. *Norsk tidsskrift for misjon* hadde utgifter på tilsammen kr 107 755.

4. Konklusjon, utblikk

Overskuddet i 1995 innebærer at en har lyktes etter mange år med driftsunderskudd å bygge opp igjen egenkapitalen til ønsket nivå (ca.

100 000). Dette har skjedd til tross for at statsstøtten de siste to år er redusert fra kr 272 000 til kr 220 000, som følge av en generell nedskjæring av støtten til private forskningsinstitusjoner.

Dette har bare vært mulig gjennom streng utgiftsstyring i kombinasjon med ulike tiltak for å styrke egeninntektene. Dette har p.d.e.s. ført til at instituttet må prioritere inntektsfremmende tiltak framfor formålsrettede tiltak. P.d.a.s. har det skapt en ubalanse mellom stillingsrammer og aktivitetsnivå som instituttet vanskelig kan leve med i lengden.

Det er allikevel et institutt i fremgang og med en tryggere basis enn på lenge som går jubileumsåret 1996 i møte. En håper instituttets 50-årsjubileum skal gi ekstra drahjelp til å finansiere flere av disse prioriterte tiltak:

1. Registrering av bibliotekets eldre bokmasse på data.
2. Igangsetting av nye studie- og forskningsprosjekter innen misjon og nyreligiøsitet.
3. Oppbygging av en database om nyreligiøsitet.
4. Utvidelse av stillingsrammer.

Viggo Koch
formann

Arild Romarheim
nestformann

Tore Laugerud
instituttleder

Egede Instituttet – Annual Report 1995